

KJJK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: eesti keel ja kirjandus Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: III	Klass: 9. kl Tundide arv nädalas: 2 t
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused)	
Õpilase teadmisi ja oskusi kujundatakse neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning keeleteadlikkus. Õpetamisel on keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud. Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida. Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitus lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus. Tekstiloomine õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni. Tekstiloomes on põhirõhk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni. Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut, arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgse kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana. Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste, arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevelikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.	
Õpitulemused (sh üldpädevused)	Õppesisu

Õpilane oskab:

- hääldada õigesti eesti omasõnu ja üldkasutatavaid võõrsõnu;

Kirjakeele kasutamine ja rikastamine tänapäeval

- rakendada häälikuõigekirja reegleid;
- kasutada õigesti suurt ja väikest algustähte;
- kirjutada käänd-, pöörd- ja muutumatuid sõnu kokku või lahku;
- sõnu poolitada;
- kasutada üldtuntud lühendeid;
- leida sõnaraamatutest vajalikku teavet sõna tähenduse, õigekirja, vormimoodustuse ja rektsiooni kohta;
- kasutada ja kirjavahemärgistada erinevat liiki lauseid;
- kasutada lausete moodustamisel eesti keelele omast sõnajärge ja ühildumist;
- kirjutada sidusat kirjandit etteantud teemal ja seda õigesti liigendada, rakendades teksti ülesehituse põhimõtteid;
- oma teksti sisuliselt ja keeleliselt redigeerida.

Üldpädevused

Kultuuri- ja väärtuspädevus

Õpilane:

- austab vaimseid ja kultuuriväärtusi (keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa);
- väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning arendab teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse;
- kasutab sündmuste, nähtuste või seisukohtade erinevate tahkude väljatoomisel rollimängu, dramatiseeringut, diskussiooni, väitlust, intervjuud vms;
- tähtsustab kirjalike tööde korrektset vormistamist nii paberkandjal kui ka arvutis.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus

Õpilane:

- on haaratud klassivestlustesse, paaris- ja rühmatöösse;

Ortograafia:

- hääliku ja häälikuühendi õigekirja kordamine;
- poolitamine;
- liidete õigekiri;
- tuntumate lühendite lugemine ja kirjutamine; • võõrhäälikud ja –tähed;
- tsitaatsõnade kasutamine, nende märkimine nii käsitsi kirjutatud tekstis kui ka arvutikirjas.

Suur ja väike algustäht:

- nimede päritolu ja tähendus.

Veaohtlike sõnade käänamine ja pööramine: • isiku- ja kohanimed.

Sõnade kokku- ja lahkukirjutamine:

- tähendus- ja vormipõhimõtte ning traditsiooni järgi;
- käändsõnad;
- pöördõnad;
- muutumatud sõnad.

Sõnavara rikastamine:

- liitsõna ja liitega sõna;
- sõnatuletus (nimisõna-, omadussõna-, tegusõna- ja määrsõnatuletus);
- eesti murded;
- murdesõnavara;
- võõr- ja laensõnad;
- tehissõnad;
- neutraalne ja hinnanguline sõnavara.

Keel kui rahvuskultuuri kese:

- eesti keele ajaloost ja uurimisest;
- kirjakeel ja kõnekeel, släng.

Erineva ülesehitusega laused:

- lihtlause, sh koondlause, liitlause, sh põimlause ja rindlause, lihtsam segaliitlause, otsekõnega lause, lauselühendiga lause;
- ühte tüüpi lause asendamine teisega;

- kuulab eesmärgistatult kaasõpilasi ja õpetajat;
- tegutseb kuuldu põhjal, annab kuuldule hinnanguid;

- kirjavahemärkide funktsioonid ja kasutamine.

- arendab suulist vestlust ja avaldab arvamust;
- peab kinni rühmasisestest kokkulepetest ja käitumismallidest.

Enesemääratluspädevus

Õpilane:

- analüüsib ja kirjeldab ennast ja teisi, annab edasi enesekohast informatsiooni (omadusi, tundeid, mõtteid, võimeid, käitumist);
- kujutab sündmusi ja tegelasi skemaatiliselt, kasutades diskussioonivõrku, loo kaardistamist, sündmuspaiga skeemi, Venni diagrammi vms;
- lööb kaasa töös aktiivõppemeetoditega (rollimäng, dramatiseering, väitlus, suunatud diskussioon jms).

Õpipädevus

Õpilane:

- kaardistab ideid ja kavastab teksti;
- arendab protsesskirjutamise oskust;
- kasutab erinevaid kuulamis- ja lugemisstrateegiaid, nt kaaslase jutu reflekteerimine, kõneleja märguannete tähelepanemine (olulise rõhutamine, näoilmed, žestid), kujutluspiltide loomine (seosed varem kogetuga, antud tegelaste vahel, sündmuspaigates jms);
- teeb märkmeid eesmärgipäraselt (kaart, plaan, joonis, sõnapilv, ajatelg, nimekiri) ja rühmitab infot (tabel, märksõnaskeem vms);
- planeerib efektiivselt oma aega ning püstitab realistlikke eesmärgid.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus

Õpilane:

- arendab teabetekstide abil oskust lugeda teabegraafikat;
- koostab teksti põhjal ajatelge,

Kirjand kui terviktekst:

- teksti peamõte ja teema;
- kirjandi ülesehitus (kirjeldava, jutustava ja arutleva komponendi sidumine tervikuks, tsiteerimine ja refereerimine);
- funktsionaalstiilid (ametlik stiil, argistiil, ilukirjanduslik ja teadusstiil ning nende kasutusvõimalused);
- tarbetekstide keelekasutus;
- keeleviisakus.

Arutlemine:

- arutluse põhiskeem (väide/ tees, tõestus, järeldus);
- argumenteerimine;
- arutluse kahesugune suunamine (teesile tõestuse leidmine ja vaadeldava materjali alusel järelduse tegemine).

Kirjutamisprotsess:

- teema lahtimõtestamise võimalusi;
- kompositsiooni sisuline põhjendus;
- teksti sidusus;
- kompositsioonivigade vältimine;
 - kirjandi keelelis-stiililine redigeerimine, sõnastus- ja lausestusvigade parandamine.

märksõnaskeemi, mõistekaarti, Venni diagrammi, mandalat jms; • valib info rühmitamiseks, seoste loomiseks ja üldistamiseks sobivad mudelid;	

• teeb skeemide/ kirjutamismudelite järgi loetust kokkuvõtet, kirjeldab ja võrdleb sündmusi/ tegelasi nii suuliselt kui ka kirjalikult; • õpilane arutleb, põhjendab ja argumenteerib skeemide/ diagrammide põhjal loogiliselt; • kirjutab põhi- ja järgarve nii sõnade kui ka numbritega, loeb ning kääneb arvsõnu. Ettevõtlikkuspädevus Õpilane: • koostab õppeaasta jooksul endale õpimapi; • aitab korraldada klassi- ja kooliüritusi. Digipädevus Õpilane: • kasutab õppetöös moodsat riistvara (fotoaparaadid, nutitelefonid, tahvelarvutid, diktofonid, arvutid) ettekannete tegemiseks ja loovülesannete juures, nt teksti täiendamisel foto või videoga; • kasutab kaasaegseid elektroonilisi infootsingutehnikaid; • kasutab digitaalseid õigekeelsus- ja sõnavaraallikaid; • koostab ja toimetab tekste tekstitöötlusprogrammides, nt Google Drive'is.	

Põhimõisted:

sõnaliigid muutmisviisi ja tähenduse järgi, tsitaatsõna, kirjakeel, kõnekeel, släng, murre, võõrsõna, laensõna, tehissõna, segaliitlause, kirjeldus, jutustus, arutlus, tees, järeldus, sidusus.

Praktilised tööd ja lõiming kooliüritustega/õppeainetega

Tänu tekstipõhisele õpetamisviisile on võimalik eesti keelt lõimida **kõikide õppeainetega**. Enam kasutame võimalust lõimida kirjanduse, ühiskonna-, inimeseõpetuse ning ajalooa.

Kirjandus: ilukirjanduslike tekstide kasutamine funktsionaalse lugemise arendamiseks.

Ühiskonna- ja inimeseõpetus: saab arutleda ja arendada vestlust vastutuse ja eetika osas; võimalik on mängida läbi erinevaid rolle ja situatsioone, mis meedias või päriselus tekkinud konfliktide/kokkupõrgete tõttu aset võivad leida, ning arutleda, kuidas erinevad pooled end tunda võiksid; kuidas teha vahet tõesel ja vääril infol jne.

Ajalugu: ajalooperioodi või -sündmuse kohta saab kirjutada kujuteldava uudise, reportaaži või intervjuuerida ajaloolist isikut. Saab lugeda intervjuud mõne kirjanikuga, mille abil sisse juhatada autori tekstide analüüs. Ajakirjanduslikke tekste ja olukordi analüüsides arenevad õpilases kultuuri- ja väärtuspädevus, samuti sotsiaalne- ja kodanikupädevus.

Lõiming kooliüritustega (arendab potentsiaalselt pea kõiki üldpädevusi, nt kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus):

- kadri- ja mardipäev
- jõulupidu
- eesti kirjanduse päev
- EV aastapäev
- emakeelepäev ja eesti keele nädal
- KIKO-klubi üritus
- etluskonkurss
- Cooli lehte artiklite kirjutamine
- kino ja teatri ühiskülastused (töölehed, ülevaated nähtust, arutlused nähtu põhjal)
- õppekäik EV Riigikokku ja KUMU-sse (ülevaated, arutus, analüüs)

Teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- väärtustab oma rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- on keeleteadlik, väljendab end eesmärgipäraselt, selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrektselt suuliselt ning kirjalikult;
- loeb tekste vilunult, eesmärgistatult ja kriitiliselt eri keskkondades ja allikatest;
- kirjutab eesmärgistatult ja keeleliselt korrektselt eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;
- analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, arvestab intellektuaalomandiga;
- mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära ning funktsiooni;
- kujundab lugemise kaudu väärtushoiakuid ja tõekspidamisi;
- väljendab end sobivat ja rikkalikku sõnavara kasutades;
- omandab lugemisharjumuse ja väärtustab lugemist.